

POROČILO O REZULTATIH ARHEOLOŠKIH RAZISKAV

na najdišču

VELIKA DOBRAVA

vrsta del: zaščitna arheološka izkopavanja
naročnik: LRZVNKD Lj
izvajalec: ARHEJ d.o.o.
nadzor: univ. dipl. arheol. Jože Oman, višji konservator (LRZVNKD)
čas del: 17.7. do 3.8.2000
sestavil: univ. dipl. arheol. Matjaž Novšak (ARHEJ d.o.o.)

Uvod

Na kmetijskem zemljišču v lasti Antona Kralja (Velika Dobrava 3, št. parcele K.O. Višnja Gora 37/2) so v pomladnih mesecih letošnjega leta (2000) potekala sanacijska dela, strojno nižanje obstoječe terase pred predvidenim nasipavanjem kvalitetnejše zemljine za kmetovanje. Pri tem so sorodniki lastnika v izkopani zemlji našli nekaj fragmentov lončenine, jih pravilno ocenili kot rimskodobne in o tem obvestili v bližini stanujočega arheologa (spodaj podpisanega). Nemudoma, v prvih dneh maja smo o najdbi obvestili odgovornega konservatorja Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (v nadaljevanju LRZVNKD) Jožeta Omana, s katerim smo skupaj opravili ogled najdišča, lastnika zemljišča informirali o nadaljnjih postopkih ter ustrezno zavarovali najdišče. Pravni postopek do zagotovitve interventnih sredstev za zaščitna izkopavanja je bil s strani LRZVNKD in Uprave Republike Slovenije za kulturno dediščino speljan do meseca julija, tako da je ekipa izbranega izvajalca (ARHEJ d.o.o.) 17.7.2000 že pričela s terenskimi deli. Izkopavanja smo do 3.8.2000 zaključili v obsegu določenim s

pogodbo 07/01-LJ/00-1975/368. Z rezultati smo lahko v veliki meri zadovoljni, saj smo poleg predvidenega rimskega grobišča odkrili tudi tri halštatske grobove. Žal pa je večstoletna obdelava zemljišča ter predvsem sanacija njive del grobišče močno poškodovala. Na osnovi horizontalne stratigrafije ocenjujemo, da so raziskave zajele celoten obseg nekdanjih nekropol, tako da je verjetnost širitve grobišča izven meja izkopanega malo verjeten.

Opis del

Ekipa v sestavi 2 arheologa, 2 tehnika in 9 do 16 delavcev je v 16 delovnih dneh izkopala lokacijo v obsegu 1200 m² površine in pri tem odstranila cca 240 m³ depozitov. Dela so potekala vse dni v tednu vključno s sobotami z 10 urnim delavnikom. Izkopavanja sta vodila Boris Vičič in Matjaž Novšak, tehnični suport je nudilo podjetje Arhej d.o.o., za katerega so storitve opravljali tudi strokovni sodelavci mag. Tomaž Verbič (geološka ekspertiza), Primož Predan (vertikalno fotografsko dokumentiranje), Sašo Poglajen (geodetska podpora), Tina Žerjal in Ana Plestenjak (terensko dokumentiranje in izkopavanje) ter Simona Tomažič (izris najdb). Za kramp in lopato pa so poprijeli predvsem vaščani Velike Dobrave in bližnje okolice, s katerimi smo nasploh odlično sodelovali.

Opis najdišča

Najdišče na Veliki Dobravi leži na ravni terasi, s katere se teren dokaj strmo spusti proti jugu, od pokrajine v ostale smeri pa rahlo izstopa. S terase se odpira krasen razgled v dolino, na traso rimske *via publicae Aemona-Neviodunum*, prav tako pa tudi na hribovja v zaledju, kjer poznamo nekaj arheoloških lokacij (Vrh nad Višnjo Goro, Gradišče Marečja dol - z gomilno nekropolo) ter potencialnih poselitvenih točk (Sela nad Višnjo Goro, pri Jagenčarju...). Današnja stratigrafija na najdišču je predvsem vsled obdelave njive precej enostavna. Nad dolomitno

peščeno geološko osnovo, ki je v razpokah zapolnjena z žepi ilovice, je enotna preorana plast. V večjem delu je vrhnja plast plitva (pod 20 cm) in intenzivno premešana s peskom iz podlage, proti robovom parcele pa se humusna plast debeli in je bila očitno postopoma nananšana z višje ležečih predelov.

Rezultati izkopavanj

Najdišče je dvakrat v zgodovini služilo v grobiščne namene (halštatski in zgodnja antika).

V še neuničenem predelu smo izkopali devet rimskih grobov. Med njimi štiri intaktne (gr. 4,5,6,7). Eden je bil očitno izropan pred časom (gr. 9), saj je bila grobna komora dobro ohranjena, polnilo pa povsem sterilno in brez inventarja, z izjemo fragmenta sigilatne čaše; preostali grobovi so bili s strojnimi deli poškodovani (gr. 1) ali uničeni (gr. 3 in 8). Ugotovili smo tri različne tipe grobne arhitekture:

- krožen vkop zapolnjen z žganinskim polnilom, vključno s pepelom pokojnika (brez žare) in priloženim inventarjem (gr. 6 in 8);
- enostaven vkop kvadratne oblike (stranica cca 1 m) s pridatki v polnilu in žaro (gr. 1,2,3,5 in 7);
- grobna jama pravokotne oblike z arhitekturo (gr. 4 - celoten obod obložen s suhozidom, grob 9 - zidan z malto).

Poleg rimskih grobov smo našli še tri halštatske. Vsi trije so bili v tlorisu pravokotne oblike. Najbolje ohranjen in po najdbah najbogatejši (gr. 12) je imel grobno jamo (3.30 m x 1.10 m) obloženo s kamenjem, preko polnila v sredini groba pa je bil dodatno zaščiten z večjim kamnom (Ø 65 cm). Kostni ostanke niso ohranili, podobno kot tudi ne v grobu 11, kjer je bil vkop povsem neprepoznaven, ohranili pa sta se le dve fragmentirani glineni posodi. Nasprotno pa je bil v grobu 13, v plitvi ovalni jami, skoraj v celoti ohranjen človeški skelet (dolžina 1.42 m) s sicer skromnim grobnim inventarjem. Grobovi so bili na različnih nivojih in so bili očitno nekdanj

prekriti z gomilnim nasutjem. Slednjega so skozi stoletja povsem izravnali, verjetno pa je bil še izrazit v času rimskega imperija, saj rob rimskega in halštatskega grobišča povsem sovpadata.

Na koncu lahko ugotovimo, da sta bili obe grobišči pred našim prihodom na teren že precej poškodovani. Za halštatsko gomilo ne moremo ugotoviti prvotnega obsega, verjetno pa se je v strojno odstranjenem plašču gomile še skrival kakšen podatek, ki je za vselej izgubljen. Rimsko grobišče smo očitno izkopali le v obrobnem predelu, neznano število grobov pa predvidevamo v predelu, ki je bil s stroji v celoti uničen.

